

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **I. K.**, zast. Mgr. Romanem Seidlerem, advokátem, se sídlem v Plzni, Na Jíkalce 13, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 8. 2004, č. j. 64 Az 51/2004 – 23,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 14. 2. 2004, č. j. OAM-450/VL-19-04-2004 zamítl žalovaný žádost žalobkyně o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), s odůvodněním, že v průběhu správního řízení bylo dostatečně objasněno, že důvodem žádosti o azyl ze strany žalobkyně byly jen obavy z věřitelů jejího někdejšího zaměstnavatele v zemi původu a snaha o legalizaci pobytu na území České republiky, což nejsou skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být žalobkyně vystavena v zemi původu pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, v platném znění.

Žalobkyně napadla citované rozhodnutí včas podaným opravným prostředkem (žalobou), psanou v jazyce ruském, ve kterém uvedla, že nesouhlasí s negativním rozhodnutím žalovaného a žádá o jeho přezkoumání. Zdůraznila, že se obává návratu na Ukrajinu, neboť je jí tam vyhrožováno zabitím a nikdo jí nemůže pomoci. V České

republice má svou rodinu (sestru a její dceru), které potřebují její pomoc a ona by ji ráda poskytla. V doplňku žaloby pak uvedla, že rozhodnutí správního orgánu napadá v celém rozsahu pro jeho nezákonnost způsobenou tím, že správní orgán se její žádostí nezabýval odpovědně a svědomitě, čímž porušil ustanovení § 3 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), dále porušil § 32 odst. 1 správního řádu, neboť nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí, porušil též § 46 správního řádu, neboť napadené rozhodnutí není v souladu se zákony a nevyšlo ze spolehlivě zjištěného stavu věci a konečně pak porušil § 47 odst. 3 téhož předpisu, neboť odůvodnění napadeného rozhodnutí žalobkyni nepřesvědčilo o tom, že správní orgán vzal v úvahu veškeré skutečnosti vztahující se k jejímu případu. Žalobkyně vyslovuje přesvědčení, že splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu a jako důkaz nabízí správní spis, především pohovor vedený s ní pracovníkem OAMP ke zjištěné důvodů její žádosti. Má za to, že je u ní dána překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, neboť v její zemi panují takové poměry, které jí nedovolují se vrátit zpět. Důkazem toho jsou zprávy o situaci v zemi jejího původu. Je přesvědčena, že po návratu jí hrozí mučení, ponižující a nelidské zacházení a v konečném důsledku i smrt ze strany věřitele. Na státní orgány se obrátit nemůže, neboť na Ukrajině je korupce značně rozšířena. Navrhovala soudu, aby zrušil napadené rozhodnutí pro nezákonnost a pro vady řízení a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě napadeným rozsudkem ze dne 23. 8. 2004, č. j. 64 Az 51/2004 – 23 žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s., když shodně se žalovaným dospěl k závěru, že žalobkyně v průběhu řízení neuvedla žádné konkrétní skutečnosti ani neoznačila důkazy, které by měly být provedeny k podpoře jejího tvrzení, že žalovaný nevyhodnotil její pohnutky k podání žádosti o azyl objektivně. Údaje uváděné žalobkyní o tom, proč se snaží legalizovat pobyt v České republice, přitom nemohou být podřazeny pod důvody udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu. Krajský soud přitom nezjistil ze strany správního orgánu porušení procesních předpisů, které mu žalobkyně vytýká, neboť ta měla možnost před vydáním rozhodnutí vyjádřit se k podkladům, případně navrhnout jejich doplnění za přítomnosti tlumočníka. Z obsahu správního spisu dále vyplývá, že žalovaný si opatřil potřebné podklady pro své rozhodnutí, takže vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci. V odůvodnění pak uvedl, které skutečnosti byly podkladem jeho rozhodnutí, jakými úvahami byl při hodnocení důkazů veden a citoval též právní předpisy, na jejichž základě rozhodoval. Ze správního spisu nebylo zjištěno, že by se nezabýval věcí odpovědně a svědomitě. Soud tedy označil žalobní námitky poukazující na porušení ustanovení § 3 odst. 3, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu za neopodstatněné.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost, dovolávajíc se kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., když namítala, že napadený rozsudek je stížen nezákonností spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Na rozdíl od soudu se domnívá, že její důvody, pro které opustila zemi původu, jsou podřaditelné § 12 zákona o azylu, neboť již od počátku řízení tvrdí, že důvodem k opuštění vlasti byla skutečnost, že na Ukrajině pracovala jako prodavačka, ale majitel prodejního stánku odcestoval neznámo kam a po jeho zmizení jí navštívily neznámé osoby – jak se ukázalo později skuteční majitelé stánku – kteří jí tvrdili, že její původní zaměstnavatel jim dluží nějaké peníze a dluh teď přechází na stěžovatelku. Tento dluh pak na ní vymáhali pod pohrůžkou ublížení na zdraví nebo dokonce i smrti. Protože se tak stalo opakovaně, stěžovatelka nevydržela jejich nátlak a z obavy o své zdraví raději odcestovala do České republiky, kde chce žít

a pracovat. Opětovně vyslovila přesvědčení, že na území České republiky se jí dostane ochrany před oněmi vyděrači, na rozdíl od území Ukrajiny, kde státní orgány nejsou schopny jí takovou ochranu poskytnout. Stěžovatelka se domnívá, že je ze strany vyděračů pronásledována za uplatňování politických práv a svobod, neboť jí tyto osoby mj. znemožňují se shromažďovat s jejími přáteli na Ukrajině na veřejnosti. Každá taková schůzka může skončit napadením stěžovatelky ze strany oněch vyděračů. Stěžovatelka se domnívá, že by jí za těchto okolností mohl svědčit některý z důvodů pro udělení azylu. Dále krajskému soudu vytýká, že s ohledem na popsanou situaci se dostatečně nevypořádal s otázkou, zda v dané věci nebyly splněny podmínky pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu, když Ukrajina jí není schopna poskytnout ochranu před vyděrači a když na území České republiky vede dosud spořádaný život. Stěžovatelka je si vědoma, že účelem institutu azylu je poskytnout ochranu osobám pronásledovaným v zemi původu způsobem předjímaným zákonem o azylu a že jej tedy nelze využít jako pouhého právního prostředku k legalizaci pobytu cizince na území země, avšak má za to, že by neměla být přehlédnuta skutečnost, že pokud by postupovala při získávání povolení k pobytu na území České republiky v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, musela by navštívit území Ukrajiny, kde by byla vystavena nebezpečí újmy na svém zdraví. Navrhuje, aby rozsudek Krajského soudu v Ostravě byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení a dále žádá, aby Nejvyšší správní soud přiznal ve smyslu § 107 s. ř. s. kasační stížnosti odkladný účinek s ohledem na skutečnosti, které by jí při případném návratu do země původu hrozily. Dodává, že přiznání odkladného účinku by se nemělo dotknout nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a ani by nebylo v rozporu s veřejným zájmem.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti plně odkázal na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatelka učinila během správního řízení a na vydané rozhodnutí. Konstatoval, že neshledal žádné své pochybení ve vztahu k posouzení důvodnosti udělení tzv. humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu, neboť podle jeho názoru nesplňuje stěžovatelka důvody zvláštního zřetele hodné, pro které by bylo možno tento typ azylu udělit. Připomíná, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok a je na správním uvážení správního orgánu, zda azyl z tohoto důvodu udělí. Navrhuje, aby kasační stížnost byla Nejvyšším správním soudem pro její nedůvodnost zamítnuta a kasační stížnosti nebyl přiznán odkladný účinek.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uvedla ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z obsahu kasační stížnosti plyne, že se stěžovatelka dovolává důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Takové pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Krajského soudu v Ostravě neshledal.

Předně je třeba uvést, že jak správní orgán, tak i soud vycházel v posuzované věci ze zjištění učiněných v průběhu správního řízení od samotné stěžovatelky. Z obsahu správního spisu plyne, že stěžovatelka v žádosti o udělení azylu uvedla, že Ukrajinu opustila pro potíže s věřiteli jejího bývalého zaměstnavatele, kteří na ní vymáhali jeho dluh. Na policii se o pomoc neobrátila, protože měla strach a situaci řešila vycestováním do České republiky. Na Ukrajinu se vrátit nechce, neboť v České republice má sestru, které by chtěla pomoci při výchově její dcery. V pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu stěžovatelka znovu opakovala, že důvodem jejího vycestování z Ukrajiny bylo chování vyděračů, kteří po ní požadovali peníze a vyhrožovali jí dokonce smrtí, pokud dluh neuhradí. Na orgány policie se o pomoc neobrátila, neboť vyděrač jí pohrozil, že pokud tak učiní, zabije ji. Neobrátila se ani na žádné jiné organizace na území země původu. Potíže se státními orgány, soudy či policií nikdy neměla.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Podle § 12 uvedeného zákona se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právním posouzením věci žalovaným a potažmo i krajským soudem. Stěžovatelka ve správním řízení neprokázala, a především ani netvrdila, že je pronásledována za uplatňování politických práv a svobod, nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině, nebo pro zastávání určitých politických názorů ve smyslu § 12 písm. a) a písm. b) zákona o azylu. Problémy s vyděrači dluhů nejsou relevantními důvody pro udělení azylu, neboť nemají charakter diskriminace ze strany státní moci v zemi původu a nelze jim bez dalšího přiznat ochranu prostřednictvím zákona o azylu. V obdobných věcech již Nejvyšší správní soud judikoval (např. ve věci sp. zn. 4 Azs 7/2003), že „žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou toliko potíže se soukromými osobami v domovském státě, spočívající ve vydírání žadatele o azyl je zřejmě bezdůvodná. Důvodem pro udělení azylu mohou být pouze tehdy, pokud by orgány domovského státu, u nichž by se žadatel skutečně domáhal poskytnutí ochrany, nebyly schopny ochranu před takovým jednáním poskytnout.“ Za pronásledování by tudíž mohlo být v souvislosti s ohrožením soukromými osobami pokládáno leda odmítnutí veřejné moci poskytnout ochranu před prokázaným ohrožením, pokud by toto odmítnutí mělo typicky povahu šikany ze strany veřejné moci pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona. Tak tomu ovšem v posuzovaném případě zjevně nebylo, neboť stěžovatelka se se svými problémy se soukromými osobami vůbec neobrátila na orgány policie domovského státu a nevyužila ani jiné další prostředky nápravy, které jí ukrajinský právní řád poskytuje. V dané souvislosti je třeba si uvědomit, že účelem přiznání azylu je poskytnout ochranu tomu, kdo je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo cítí důvodnou obavu z pronásledování z důvodů v zákoně vymezených. Aby mu mohla být poskytnuta ochrana formou azylu, musí alespoň tvrdit, že je nositelem určitého přesvědčení politického nebo náboženského, pro které je v zemi, jehož občanství má, reálně pronásledován, nebo že je pronásledován z důvodu příslušnosti k jasně vymezené sociální skupině. Nelze přitom připustit rozšiřování důvodů, pro které lze azyl přiznat, neboť institut azylu

jako výjimečného prostředku ochrany osob, jímž je upírána ochrana státem původu by šel nad rámec účelu, pro který Česká republika zákon tohoto typu přijala. Jakkoliv jsou obavy stěžovatelky z možného vydírání ze strany soukromých osob v případě jejího návratu na Ukrajinu a její snaha o legalizaci pobytu v České republice, kde žije její sestra a neteř, lidsky pochopitelné, nelze je pod důvody pro udělení azylu jakožto mimořádného institutu podřadit.

K námitkám stěžovatelky ve vztahu k porušení ustanovení § 14 zákona o azylu, třeba uvést, že v dané věci správní orgán na případ stěžovatelky použil tzv. zkráceného řízení o azylovém právu, uplatňovaného na základě zjevně nedůvodného návrhu na zahájení řízení. Jedná se o řízení, které není prováděno v celém rozsahu, neboť se posuzuje to, zda žadatel o azyl vůbec tvrdí důvody podřaditelné pod § 12 zákona o azylu. Neprováděl-li tedy správní orgán dokazování o přítomnosti důvodů azylu ve smyslu uvedeného ustanovení, neboť vycházel z toho, že stěžovatelka v žádosti neuvedla skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených ve zmiňovaném zákonném ustanovení, pak nemusí rozhodovat ve svém rozhodnutí o případném udělení azylu podle § 14 téhož zákona. Podle tohoto ustanovení lze totiž v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárních důvodů, avšak jenom za situace, jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro jeho udělení podle § 12 téhož zákona. U rozhodnutí, jímž byla žádost zamítnuta jako zjevně nedůvodná, by případný výrok o neudělení azylu podle § 14 byl tudíž zcela nadbytečný. Nutno uvést, že výrok rozhodnutí správního orgánu rozhodnutí o udělení či neudělení azylu z humanitárních důvodů neobsahuje, avšak správní orgán v jeho odůvodnění zcela nadbytečně uvádí, že nezjistil důvody zvláštního zřetele hodné pro udělení azylu podle § 14 téhož zákona. Stěžovatelka se v žalobních námitkách o této skutečnosti nezmínila a krajský soud se jí v souladu se zákonem proto nezabýval. Toto formální pochybení správního orgánu zůstává bez vlivu na zákonnost přezkoumávaného rozhodnutí a v žádném případě nezpůsobuje jeho nicotnost. Pokud se tedy krajský soud nezabýval možností udělení azylu podle § 14 (z humanitárních důvodů), nelze mu vytýkat nezákonný postup, neboť touto formou azylu se ani zabývat nemohl. Jinak nutno nad rámec potřebného odůvodnění k této otázce uvést, že posuzování podmínek pro udělení azylu z tzv. humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu spadá do diskreční pravomoci žalovaného a jeho smyslem je možnost daná správnímu orgánu zareagovat jen na případy předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování azylu humanitárního, např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory, tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývající pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (obdobně viz rozsudek NSS č. j. 2 Azs 8/2004 – 55).

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., pro který by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě zrušit, neboť nebylo zjištěno, že by jeho rozhodnutí bylo zatíženo nezákonností spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

Stěžovatelka podala současně s kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud

se již tímto návrhem nezabýval, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšné stěžovatelce náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřísluší a žalovanému v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. srpna 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu